

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

celoletno	Din 25-
pololetno	Din 12-50
trimestno	Din 7-
posamezna številka	Din 1-

**Kmet pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

malí oglasi do 9 petít vrst	à Din 1-50
večji inserati od 10 petít vrst naprej	à Din 2-
nočee, izjave, poslano, reklame petít vrsta	à Din 3-

Uredništvo in upravljalstvo lista je v Ljubljani, Keleiderska ulica 7, v hiši „Ekonom“.

Razpis božičnih in novoletnih tekmovalnih nagrad naročnikom „Kmetijskega lista“ za leto 1925 v skupni vrednosti 50.000 K.

Prva nagrada je 150 kg sladkorja, vrednost	9000 K.
druga nagrada je 50 kg kave, vrednost	8000 K.
tretja nagrada je 200 kg moke št. 0, vrednost	4800 K.
četrtá nagrada je 100 kg riža, vrednost	3400 K.
petá nagrada je 100 kg soli, vrednost	1200 K.

Poleg navedenega je razpisanih še 95 krasnih nagrad, katere obstoje iz najrazličnejših predmetov, kakor: orodja, strojev, raznega volnenega in svilenega blaga za moške in ženske obleke, žepnih in sapestnih ur, verižice, zlatih uhanov, mila posode za kuhinjo itd., itd.

Tekmovalne številke se dobijo brezplačno.

TEKMOVALNI POGOJI SO:

- DO TEKMA IMAJO PRAVICO vsi stari in novi naročniki »Kmetijskega lista« bres izjeme, ki plačajo naročnino za leto 1925. v znesku 30 dinarjev do dne 20. januarja 1925.
- ONI NAROČNIKI, ki dolgujejo na naročnini za leto 1924, morajo poleg naročnino za leto 1925. poravnati tudi dolg, drugače se jim tekmovalne dovoliti ne more.
- NOVI NAROČNIKI dobijo brezplačno letošnje številke »Kmetijskega lista«, ki bodo še izšle od dneva prejema njihove naročnine, namenjene za leto 1925.
- NAROČNINO »Kmet. listac za leto 1925 sme povišati od 25 na 30 Din vsled tega, ker nameravamo za časa volitev z dvakratno izdajo na teden.
- VSAK NAROČNIK, ki bo plačal naročnino do navedenega reka, bodisi osebo ali potom pošitne položnice, dobi pri upravi tekmovalne številke, katere naj pasno shrani do časa izrebanja.
- POVERJENIKI »Kmetijskega lista« na deželi, ki naročajo list skupno za eno ali več vasi, dobe tekmovalne številke za vse poslane stare in nove naročnike skupaj.
- VSAK POSAMEZNIK, kdor pošlje pet sevih plačanih celoletnih naročnikov, dobi za nagrado eno tekmovalno številko.
- ZREBANJE določenih nagrad bo v sredo, dne 28. januarja 1925 pe za te določeni komisiji. Vsa imajitelj številke se lahko izrebanja osebo udeleži.

UPRAVNISTVO »KMETIJSKEGA LISTA«.

Seja izvrševalnega odbora SKS.

V nabito polni dvorani pri »Levuc se je vršila seja izvrševalnega odbora. Na seji je vladalo navdušenje in trdna zavest, da smo na poti k zmagi.

Soglasno je bilo sklenjeno: Izvrševalni odbor SKS za ljubljansko okrožje je sklenil na svoji seji dne 25. novembra 1924, da SKS pri bodočih volitvah za poslance v narodno skupščino ne sklepa nikakih kompromisov, ampak gre v boj za pravice podeželja in Slovenije na temelju čistega programa SKS.

Vsaakega, ki hoče pomagati pravici do zmage, vabi k sodelovanju. Kdor bi delal proti temu sklepu, se izključi iz stranke.

Ta sklep je bil soglasen, niti eden ni glasoval proti temu sklepu; iz tega se vidi, koliko so vredna »Jutrova« poročila o Puceljvih težkočah.

Tovariš Pucelj je temeljito razložil pomen tega sklepa in v prihodnji številki bomo prinesli njegov govor.

Na dnevnem redu je bila tudi določitev nosilca liste za ljubljansko okrožje. Ko se je dala ta točka v razpravo, je zaorilo po dvorani: »Živijo Pucelj!« in ploskanje ni hotelo ponehati. Puceljeva kandidatura je bila s tem sprejeta.

Srezki kandidati se določijo po okrajih pozneje.

Sklenile so se še vse predpriprave za volitve, na kar je bila seja zaključena.

Politične naloge kmečke stranke v naši kraljevini.

Priprave za volilni boj so v tiru in skoraj 30 političnih strank in stranic stopa v boj, ki obeta biti eden najhujših, kar smo jih imeli v naši državi. Po petem letu države pošiljajo ljudstvo na volišče razdvojeno, malo-

dušno, nezadovoljno, dostikrat obupano, ker vidi pred seboj samo bedo in bedo. Na volišče ne gremo z gospodarskimi gesli, ki bi kazala pot v lepšo bodočnost, temveč z najbolj žalostno argumentacijo, da gre za obstoj države, katere še graditi nismo začeli. V volilni boj se pošilja ljudstvo razcepljeno v številne stranke in strance, ljudstvo, kateremu se ni nikdar poskušalo vzbuditi zaupanje v moč države in v dobro voljo vodnikov, kateremu se je pa iz osebnih in strankarskih ozirov vcepiljo prepričanje, da je cela država en kotel največje korupcije, da se dela v javnem življenju le za to, da se pride do korit, iz katerih žre vsak, ki nosi veliko odgovornost pri vodstvu države. To je danes pozitiven rezultat petletnega obstoja države in državne vzgoje ljudstva, ki je pretrpelo stoletja v robstvu ter poslušalo pripovedke o kralju Matjažu, ki ga naj popelje v svobodo in boljšo bodočnost in pri tem hrepenelo po trenutku, ko bo zamoglo odločiti samo o svoji usodi. To so posledice nepoštenega, do skrajnosti korumpiranega političnega boja, ki vse uničuje in ubija, ne stvarja nič pozitivnega, temveč ruši še to, kar je dobrega. Kako dolgo še naj ljudstvo to gleda in mirno trpi? Ali naj bo res obsojeno k smrti radi nezmožne politike? Zdrava naravna poštenost našega ljudstva in njegova trdna volja po zboljšanju razmer morajo privedi do korenite spremembe sedaj vladajočih razmer, kar nam še daje upanje v boljšo bodočnost.

Je-li v tem boju potrebna kmečka stranka? Naša SKS kakor tudi Savez zemljoradnika je rodila potrebo samopomoči našega kmeta.

V Srbiji je našel kmet, ki se je vračal z zmago ovenčan domov, uničene domove, polja, rodbine. Mesto hitre pomoči, katero je pričakoval od svoje države, kateri je žrtvoval vse, kar je imel, je našel neverjetne politične boje, v katerih se je narodno premoženje izrabljalo na najogabnejši način. Njegovih zastopnikov ni bilo, nihče ga ni poznal in moral je seči po

samopomoči. V Bosni in Dalmaciji je doživel do tedaj skoro v robstvu tičeči kmet, ki je bil brez zemlje in odvisen od raznih begov, največje razočaranje ter ni dosegel tega, po čemer je hrepenel. Agrarna reforma je bila izrabljena v politične svrhe in veliko geslo: »Zemlja pripada onemu, ki jo obdeluje« je bilo blamirano in kmet ni veroval vanj. Hrvaški kmet, ki je bil do tedaj prepuščen sam sebi, v političnem in gospodarskem oziru zanemarjen od hrvaške inteligence in prepuščen v izsesavanje čifutov, je zabredel v drugi ekstrem v upanju, da doseže s tem popolno svobodo, zašel je v stanje nekake tolstojevske blaženosti, v katerem ne bi ovirala nobena moč naše organizacije v jedru dobrega miroljubnega in človeško čutečega kmeta in v katerem ga ne bodo pritiskala vojaška in davčna bremena. Ker je uresničenje tega anarhističnega ideala zadelo ob idejo državnega reda, ki so ga proglasili drugi faktorji, predvsem Srbi, se je začel med tema dvema faktorjema boj, ki traja še danes. Žalibože so se te ideje polastili ljudje, ki v moralnem oziru niso ravno najvišji, meščanski krogi in inteligence so pa te razmere izrabili v boj za notranje vodstvo. Svoje neizpolnjene zahteve so združili z zahtevami socialno in politično nezadovoljnih kmetov in pri tem je zmagala ideologija duševno zrelejšega stanu. Glavna ideja je ostala separatistična, ideja samostojnega hrvaškega kraljevstva, ovenčana s sanjami hrvaškega kmeta o idiličnem, miroljubnem in nevtralnem položaju. Kmet je ostal tako zopet slepo orodje meščanskih krogov, ki se igrajo z njegovo usodo.

V Sloveniji je povzročilo samostojno kmečko gibanje zavest, da zamore odločiti o usodi kmečkega stanu le oni, ki pozna njegove težnje. Izšlo je to gibanje iz vrst kmeta samega in ga vodi k popolni zmagi.

Iz vseh teh potreb po samopomoči so nastale posebne organizacije kmetov, ki so imele v začetku bolj gospodarski pomen, potem so pa dobile politični značaj ter se pretvorile v močno kmečko politično gibanje, ki je danes združeno v Savezu zemljoradnikov ter obsega celo državo. Vzlic temu pa, da je to kmečko gibanje zavzelo politični značaj, je vendar ostalo v celoti stanovsko, ki posveča največ pozornosti gospodarskim in socialnim vprašanjem.

V političnem oziru zastopa Savez zemljoradnikov kot napredna stranka predvsem idejo narodnega edinstva in popolno enakost vseh jugoslovanskih plemen. S tem je stranka prišla v nasprotstva z različnimi separatističnimi stremljenji, ki so bodisi odkrito priznavala svoj separatistični program, bodisi so se skrivale pod idejo edinstva, pa so pri tem izrabljale svoje uspehe za uveljavljenje velesrbsva.

Kako separatistično gibanje služi meščanskim krogom in raznim političnim avanturistom v njihove osebne svrhe, smo že pokazali pri gibanju hrvaškega kmeta. Mi tem idejam ne moremo slediti, ker nas veže ideja kmečke solidarnosti, ki ne pozna umetno stvorjenih mej na podlagi popolnoma napačnih računov, s katerimi se skuša zaslepití volilce.

Politično načelo, ki ga zastopa Savez zemljoradnikov glede reorganizacije države na zadružni podlagi, je vprašanje, ki stopa bolj v ozadje napram drugim najnujnejšim potrebam sedanje države, ki jih je treba rešiti v korist našega kmeta. So to veliki ideali bodočnosti, ki so izvedljivi v tesnem sodelovanju s svetovnimi dogodki, h katerim zamoremo prispeti po težkem trudopolnem delu. Kmečko gibanje pomeni danes boj za konsolidacijo države, za ureditev onih vpra-

šanj, ki tvorijo temelj vsakega rednega gospodarskega življenja in ki najdovejo do boljše bodočnosti. Kmečko gibanje ni trenuten izraz nezadovoljnosti gotovih krogov, temveč temelji v globokem prepričanju našega kmeta, ki je dolžan kot najštevilnejši stan v državi prevzeti odgovornost za vodstvo države na svoje rame ter jo voditi pošteno, kakor je njegova duša poštena. Današnje nevzdržne razmere v državi nas silijo v boj! Med kmeti ne sme biti omahljivcev, ko se odloča o njihovi usodi. Kmet ne sme slepo služiti željam in geslom ljudi, ki ga hočejo izrabljati v lastne koristi, iti mora v boj za svojo boljšo bodočnost!

Korošček volilni govor ali: Volilna gesla se iščejo.

In bi dali klerikalci za dobro volilno geslo še več, kakor so izdali za pridobitev Kmetijske družbe. Korošček nedeljski govor na shodu klerikalnih zaupnikov v Ljubljani je za to našo trditve prejasen dokaz. Ve, da bi se z republiko dalo nekaj pritegniti in vendar ne ve, kam bi jo vtaknil. Zato ž njo maha po zraku, ko ne ve, kam bi jo djal. Saj jo je že nosil svoj čas v roki, toda jo je zamenjal z monarhijo. In sedaj zopet menjati? Mnogi backi iz klerikalne stranke bi to mirno prenesli, toda ne ve se, kaj bo po volitvah. Kaj pa če dobe večino stranke, ki ne operirajo z republikanstvom? Kako bi potem tigri zlezli v vlado? In vendar je v vladi tako lušno! Z republikanskim geslom torej ni nič, ampak za vse slučaje ga je bilo treba omeniti. Saj se ne ve, kaj še utegne priti!

O geslih: Vojake iz Makedonije in znižati davke, Korošček govor ne ve povedati ničesar. Niti ni treba, ker — o teh geslih ljudstvo — tudi klerikalno — ve več kakor je tigrom ljubo. Če pa je vkljub temu bilo pametno o stvari molčati, o tem se bo Korošček že pomenil s svojimi »negačic«. Istotako ni niti besedice o toliko obetani avtonomiji. Pa kaj je potem še ostalo od lanskih klerikalnih obljub? Nič in prav nič, pač pa je Korošček iznašel novo geslo, kateremu je dal sledečo obliko: »Naša glavna skrb mora biti, da zmagamo med Slovenci zopet slovenstvo«.

Torej zmagaj slovenstva, to naj bo takratni klerikalni volilni krik.

»Ne glasuje se sedaj za stranko, ampak za Slovenstvo. Kdor je Slovenec, bo šel z nami!« Tako kliče Korošček. A naša prva misel, ko smo to čitali, je bila: Lumpje, sleparji in goljufi. Ali niste tudi lani s podobnimi klici pozivali na volitve? Ste, toda dodali ste še sto obljub. Ko pa ste prišli na vlado, niste izpolnili niti ene obljube. In vi mislite, da boste sedaj zopet osleparili Slovence? Kdo pa je prvi izdal Slovenstvo? Mar ne Vi? Imeli ste v Ljubljani Katoliško tiskarno. Ste jo po vojski mar prekrstili v Slovensko tiskarno? Kaj še, nego v Jugoslovansko tiskarno. A katoliško knjigarno niste spremenili v Slovensko, nego istotako v Jugoslovansko. V skupščini ni Slovenskega kluba, nego je Jugoslovanski. Vi ste prvi izdali slovenstvo in sedaj hočete slepariti med našim ljudstvom z volilnim geslom: Za slovenstvo in proti izdajstvu! Sram vas bilo, goljufi! In zelo se motite, če mislite, da vam bo še kdo nasedel. Sleparji!

V ostalem odseva iz Koroščevega govora velik strah pred volitvami. Takoj uvodoma pravi: »Poslanci SLS smo bili preteklo leto voljeni kot reprezentanti cele Slovenije. Volili so

nas tudi mnogi pristaši drugih strank.« To se pravi z drugimi besedami: Številno klerikalnih poslancev bo pri bodočih volitvah padlo. To je povedal Korošček z gornjimi besedami in je povedal istino. 21 tigor je Slovenija lani poslala v Beograd, 8. februarja se bo pa število 21 obrnilo in ostane v najboljem slučaju še 12. Tako se bo opravičeno zgodilo, kajti sleparstvo, s katerim so tigri lani omamili slovenskega volilca, mora biti maščevano. To zahtevajo silni davki, ki so prišli nad slovensko ljudstvo baš v času klerikalne vlade; — isto zahtevajo premnogi mrtvi in bolni slovenski vojaki v Makedoniji in Črni gori; in tako zahtevajo vse lumparije, ki so jih tigri vgnjali, ko za ljudstvo niso storili ničesar, pač pa so si polnili lastne žepce, razmetavali državni denar med klerikalne agitatorje in preganjali uradništvo. Vsaka lumparija se mašuje, klerikalna bo poplačana 8. februarja 1925. In to bo najlepša zmaga slovenstva, zmaga nad ljudskimi sleparji!

Hajduška demokratska agitacija.

(Dopis iz kamniškega okraja.)

Vsi vemo, da Žerjavovi demokratje se nikdar niso bili demokratje po duhu, ampak samo po imenu. To najlepše dokazuje tudi način, kako je Žerjav postal minister. No in nove dokaze nudi nastopajoča volina borba. Pred vsem so se spojili z največjimi korupcionisti v državi. Dobro se spominjamo, kako je celo »Jutro« udrihalo po radikalnih korupcionistih, a sedaj so se z njimi zvezali! Gluha vkup štriba. Žerjavovi demokratje so postali le repek radikalnih korupcionistov in so radi tega izgubili med kmeti, obrtniki, pa tudi med premnogimi meščani vsako spoštovanje.

Ti ljudje — radikalni podrepniki — hodijo sedaj okoli naših odličnih pristašev in jim tako-le grozijo: »Demokratska stranka ima na razpolago denarja, kolikor hoče. In ako s tem ne bo dosegla ničesar, tedaj se bo pri volitvah poslužila sile, posebno proti kmetu, ki ga je treba vladati le z gorjačo!« Tako mislijo in v našem okraju tudi govore Žerjavovci. Mi pa pravimo: Žerjavova gospoda nas kmetov ne pozna in zato se v svojih računih temeljito moti. Nikdar ne boste kmeta vladali z gorjačo, še manj pa boste kupovali naše glasove z ukradenimi milijoni. Uradnika, učitelja lahko premestite, kmeta pa ne morete! Zato si enkrat za vselej zapomnite vi, izdajalska demokratsko-radikalna gospoda, da kmetje ne bomo nikdar več podpirali vaših odesrskih bank in smrdljive pocelkijene žrjavščine. Nikdar ne boste več dosegli, da bi s kmečkimi glasovi podpirali radikalno korupcijo!

Pe-Pe-ti želj poskušajo z nasiljem.

Policija je zaplenila predzadnje številko »Sela«, beogradskega glasila zemljoradnikov, ker je o kraljih napisalo nekoliko ostrih, toda resničnih besed. Ker pa na sodiščih ne vladajo Pe-Pe-ti- nego zakoni, zato je sodišče v Beogradu zaplembo »Sela« razveljavilo. Policiji se v »Selu« niso dopadli sledeči odstavki v članku »Ali nas zgodovina ni ničesar naučila?«:

»Krona nosi, kakor smo rekli, za ta čin največ odgovornosti, ker je ključ situacij bil stalno v njenih ro-

kali. Tudi je bila obveščena o razpoloženju ljudstva in se torej ne more ugovarjati, da ni imela potrebnih osnov za pravilno rešitev krize.

Znano je iz zgodovine, da kraljev in carjev ni nikdar uničeval narodnega vedno so se uničevali sami, uničevala so jih njihova lastna ničevredna dejanja. Ravno tako je iz zgodovine znano, da kraljev in carjev, ki so izgubili ljubezen ljudstva, ni mogla obvarovati nobena sila na svetu, tudi ne vojska. Končno je iz zgodovine znano tudi sledeče: Da je bilo zelo slabo za one kralje in carje, ki so se obešali na poedine politične stranke ali klike, ker so s padom teh strank in klik tudi sami izgubili oblast ter krono ali glavo, kakor so se pač pri narodu zadolžili s svojim vladanjem.

To je zgodovinska usoda, kateri ni mogla uiti doslej ne ena kronana glava. Naj si Pe-Pe-ti to zapomni!

Hrvatski kmetje se probujajo.

Zagrebski listi poročajo, da se je bivši radičevski poslanec Lovreković še s 23 tovariši kmečkemu stanu odcepil od Radiča in ustanovil hrvatsko kmečko stranko. Lovreković se je takoj odpeljal v Beograd, da stopi v stike z vodstvom Saveza zemljoradnikov radi enotnega nastopa pri skupščinskih volitvah.

Ta dogodek je vzbudil v političnih krogih največjo pozornost. Nam je bilo že poprej znano, da obstojita v Radičevi stranki dve skupini: Ena kmečka, ki je kazala popolnoma ista stremjenja, kakor naša SKS ali pa Savez zemljoradnikov, in druga gosposka skupina, ki se jo da primerjati s našimi klerikalci ali pa radikalo-demokrati. Spor med obema skupinama je postal vedno ostrejši in je vodil do izključitve poslanca Lovrekovića iz Radičeve stranke. Prostovoljno je sedaj sledilo Lovrekoviću še 23 seljakov.

Pri vseh pristaših kmečke misli je prednja vest vzbudila največjo radost. Upamo, da pride zaenkrat vsaj do skupnega delovanja med Savezom zemljoradnikov in novo hrvatsko kmečko stranko, a pozneje do popolnega združenja. S tem smo zopet za velik korak naprej v boju za zmago naše kmečke misli.

Minister Kulovec proti gasilnim društvom.

Vsa društva, Orli, Orjuna, Marijine društva imajo ugodnost polovične vožnje po železnici, le gasilna društva tega privilegija nimajo. To je seveda zasluga min. Sušnika. K temu pa je odklinal gasilce še min. Kulovec. Dosedaj so bila gasilna društva oproščena takse na tombole, srečolove in slične prireditve. Min. Kulovec je izdal naredbo, da se odslej ne smejo gasilna društva v nobenem slučaju oprostiti te takse.

Tem ministrom se bomo za njihovo podporo zahvalili 8. februarja pri volitvah.

I. Bunin. — Dr. N. Preobraženski:

Knez knezov.

(Nadaljevanje.)

Vsi so razočarano odšli, ne da bi čakali, da se obleče. V veži je ostal samo Seva.

»No, Lukján Stepanovič, pravite torej, da jih imate čez osemdeset,« je prišel Seva in je sedel na klop. »No, povejte odkrito: ali se bojite smrti? Ali pogosto mislite nanjo?«

»Čakaj, bom že povedal,« — je odgovoril Lukján Stepanov, ko se je oblačil.

In zopet ni nič povedal. Zavezal si je ušesa, potegnul kučmo čez obrvi, se tesno in nizko opasal in začel vleči nase kožuh. Ko je to opravil, se je utrudil, je težko zasopel in široko sedel poleg Seve.

»Smrti, praviš!« — je vprašal. »Kdo se je ne boji!... Čuden človek si! Pa kaj se hoče? Ko pride čas, je treba umreti... Tudi svojega bogastva ne vzameš s seboj, brat!«

»Kako pa, da se peljete z denarjem: ali se ne bojite, da vas bodo ubili, oropali?«

»Da imam denar s seboj, tega nihče ne ve. Če pa tudi izve, me ne bo dohitel. Tekega žrebca, kakor je moj, ni imel tvoj ded niti na svatbi.«

Lukján Stepanov je zajahal svoj voz in hitro zdirjal z dvorišča, toda, ko je bil mimo cerkve, skednja in vseh, ki bi ga mogli videti, je prešel zopet v počasen korak. A v zakajeni dvorani je še dolgo stala v progah luč predvečernega solnca. Seva je odprl pianino in pričel Lunino sonato: igral jo je že tisočkrat, dasi je od nje poznal samo prvo stran. Gospodinja z žalostnim in važnim obrazom žene, ki je po krivici zapostavljena, a se je vdala usodi, se je spravila pomivat in brisat čajno posodo. Z gnusom je izročila hišni ono skledico z mezo, iz katere je jedel Lukján Stepanov:

Zahtevamo, da se te krivice takoj odpravijo in da se dovoli našim najbolj potrebnim in najkoristnejšim društvom prosto vožnjo po železnici, kadar potujejo službeno, vse njih prireditve pa se morajo oprostiti vsake takse.

Odmevi protestnega shoda.

Naš protestni shod proti neusmiljenemu odiranju podeželskega ljudstva je naravno našel odmev tudi pri političnih nasprotnikih.

Klerikalce je seveda neprijetno zadel. Saj so bili cele štiri mesece na vladi s štirimi ministri in marsikak državni krajcar so zapravili v tem času zlasti z nepotrebnim prestavljanjem ali pa penzioniranjem uradnikov ali pa podpiranjem pojedinih agitatorjev iz državne kase. Tudi niso z mezinem genili, da bi nam bili vsaj deloma olajšali to strašno breme, dasi so pred volitvami obetali ubogim volilecem vse dobrote z neba. Na sum jih imamo, da so celo ustavljali finančnega ministra Turčina Spaho, da bi dal vsaj take olajšave za plačilo davkov, kakor jih je dal svojim volilecem v Bosni, ker so se bali, da bi bil to uspeh interpelacije tovariša Pucija. Zato se iz protestnega shoda le norca delajo. Seveda tigri so se nažrli, vsega so siti in kaj jim mar ubogi davkoplačevalci. Toda ni več daleč dan, ko jim bodo volilci-davkoplačevalci to vrnili, in vtaknili v njihove škatlje namesto kroglice samo — fige.

Pa tudi sedaj vladajočo gospodo je zdrnil naš protestni shod. V »Jutr« od 21. nov. čitamo: »Minister dr. Žerjav je predlagal finančnemu ministru, naj se postavi komisija, ki naj izdela zakonski predlog za izenačenje davkov po vsej kraljevini. Dr. Stojadinović je pristal na ta predlog.«

Nečemo, kakor klerikalci kar naprej dolžiti, da je vest protekla iz demagoških vzrokov, nego zahtevamo, da takoj slede tudi dejanja. »Komisija je bilo še vedno preveč, če pa hočete, da bomo v to več verjeli, nego smo v druge, naj g. finančni minister takoj obustavi vse eksekucije osebnih dohodnin in poslovnega davka ter odredi, da se revidirajo. Ali ni naravnost strašno dejstvo, da smo ubogi Slovenci, ki ne tvorimo niti desetine vsega vsega prebivalstva, a po površini zemlje niti dvanajstine, vplačali poslovnega davka, ki je za vsa država enak, k dosedanji svoti 23,8%?«

Pri teh strašnih številkah se morajo vsakemu zježiti lasje na glavi in tu je treba nujne odpomoči!

Zakaj plačujemo tako visoke davke.

(Dopis.)

Na Dolenjskem v Straži obstoji neka klerikalna zadruga, ki tako izbornu deluje v prid ljudstvu, da se celo pristaši SKS zgražajo nad njenim de-

lovanjem. Ta zadruga se bavi z lesno kupčijo in je izkazala v svojem računu letnega čistega dobička 296.000 kron.

Tej zadrugi je minister Kulovec nakazal iz državne blagajne 60.000 kron podpore.

Sedaj razumemo, kaj nas take pritiskajo za davke. Medtem ko po kmetih rubijo živino in zemljo za davke, so klerikalci dajali denar, ki smo ga mi znosili v davkarje, kot podpora podjetju, ki je napravila letnega dobička 296.000 kron.

To je korupcija prve vrste, to je državni denar za volitve. Podpore bi bili vi delili tako, da bi nam znižali krivično osebno dohodnino, proti temu pa, da dajete naš denar raznim klerikalnim korupcionistom, pa najodločneje protestiramo.

Kjer se pokaže kak slepar, ki bo prosil vaših kroglic za klerikalce, ga poženite iz hiše kot nadležni mrčes.

Še o norenju davčnih oblasti.

Tov. Ivan Černe iz Lesc nam je prinesel poštno položnico davčnega urada Ljubljana mesto. Tov. Černe ni v mestu Ljubljani nikakšnega podjetja in nikakšnega dohodka, kljub temu se tu od njega zahteva dohodninski davek. Sicer malenkosten znesek, toda zahteva se, dasi ravno ni za to nobenega povoda. Ali se naj pritožuje in plačuje drage koleke? Osebnost je odšel na davčni urad in pojasnil, da mora biti pomota, ker ni v Ljubljani ničesar imel in mu tu torej ne morejo beležiti nikakšnega dohodka. Toda kaj so mu dejali? Da naj plača, saj ni velik znesek! Mi za take ljudi nimamo druge besede, kakor: Osl! Predpostavljamo namreč, da delajo iz neumnosti. Ako bi to ne bilo, tedaj bi delali le še namenoma iz hudobije, da s tem davkoplačevalce nahujskajo proti državi. A to bi bilo še hujske, nego delati napake in neumnosti.

Verujemo, da je davkarjem zrasel greben, ker so videli štiri tigrovske ministre, ki proti norenju davkarjev niso niti mezinca ganili. Zato sedaj norijo naprej in tigri so soodgovorni za take lumparije!

Pomagajte voj kom!

V »Slovenec« od četrta čitamo krvav telegram iz Beograda, v kako zanemarjenem in zapuščenem stanju da se nahajajo naši ubogi vojaki. Da nimajo ne perila, ne zadostne hrane, obleke in niti ležišč! Če je to res in »Slovenec« mora biti dobro informiran, saj je bila naloga njegovih štirih ministrov do pred nekoliko dni skrbeti v prvi vrsti za vojake, naše sinove in brate. In če so jih res držali in zapustili v tako nezadostnem in nepreskrbljenem stanju in to baš sedaj ob začetku zime, potem je to vnebovpiječ greh in klerikalni ministri morajo v ječo. Torej niti tega niso storili, da bi bili našim fantom preskrbeli vsaj zadosti hrane, kaj so potem sploh delali kot ministri?!

Od nove vlade zahtevamo, da če je »Slovenec« telegram rosničen, da takoj preskrbi vojakom dovolj hrane in obleke, staro klerikalno vlado pa takoj zapre, če je našo vojsko tako hudodelsko zanemarila in izpostavila naše fante lakoti in mrazu!

Še o vojaški službi v Macedoniji.

Naš tov. S. Potočnik nam piše iz Zetla to-le žalostno pismo:

»Moj sin Ivan je bil odlični mledenec. Pridno je delal, a tudi čital je zelo mnogo. K vojakom je odšel 23. februarja t. l. Na naboru v Rogatecu so mi vzeli še drugega sina s polnim rokom, toda vojaška komisija je obljubila prvega domov s skrajšanim rokom. Mnogo so me stali koleki in pota. Se v Maribor so me povabili na pregled in tam spoznali, da sem zdrav ter mi čez par dni javili, da se moja prošnja zavrže. Fant je služil v Pirotu, od tam je prišel v Gradsko v Macedoniji, od tam v Valendovo. Zbrnel je in je bil trikrat na viziti. Zdravnik mu je dal dva dni odmora, to je bilo vse. Ko ni nič več mogel, so ga dali v Skoplje v bolnico. Tam je 29. oktobra umrl. Šele čez 14 dni so mi poslali brzojav o smrti. Žalost je hišo zadela tem huje, ker je bil določen za mojega naslednika. Bil je razumen in priden, zato ga do smrti ne bom pozabil. Sedaj pa vprašam: Ali je vojna, da morajo naši fantje tam doli umirati? Očividec iz Rogateca mi je povedal, da je v Skoplju že mnogo Slovencev pokopanih in tudi sam poznam več mož, ki so tam spodaj pustili svoje življenje.

Naj klerikalci pri volitvah zopet pridejo za obljubami, bomo se tepli! Naj bi vrage okusili grenkosti, ki jih naši okusajo doli. Samo obljubljajo, ne storijo pa ničesar za ubogo ljudstvo. To se pravi goljufati, kajti dajejo obljube, katerih ne izpolnijo. Pa so imeli štiri ministre in vendar niti njihovi lastni časopisi niso nikdar mogli poročati, da bi se tigri bili le količkaj zavzeli za slovenske fante v Macedoniji. Se vidi, da so obljubovali le zaradi naših glasov. Enkrat ste nas goljufali s takimi obljubami, pa nas nikdar več ne boste!«

Tako piše naš nesrečni tovariš, ki ga odkritosrečno pomilujemo. Obenem izjavljamo, da se bomo vedno borili za to, da se položaj slovenskih vojakov izboljša. Osebnito pa kaže slučaj pokojnega Ivana Potočnika, da bo treba vsa pozornost posvetiti vojaškemu zdravništvu. Če naš fant v Macedoniji začuti bolezen, je to pred vsem znak, da tamkajšnjega podnebja ne prenaša. In dolžnost vestnega zdravnika je, da takega bolnika spravi takoj nazaj v domovino. Če pa nesrečna usoda zahteva žrtev in fant v tujini umre, potem je pač najmanjše, kar se sme zahtevati, da se stariši takoj obveste, pa ne šele čez 14 dni. Kanalje barbarske! Celu v slučaju težke bolezni bi se moralo svoje obvestiti, ne pa postopati tako culukafersko, kakor se je postopalo v Potočnikovem slučaju.

O klerikalnih sleparskih obljubah je tov. Potočnik izrekel pravilno sod-

bo. Mi dodamo le sledeče: Če hočete, bi, podeželsko ljudstvo, doseči zboljšanje svojih razmer, ne zaupaj več nijedni nekmečki stranki. Kmetje, vzemite sami vajeti državnega voza v roke, tedaj bo postalo za Vas bolje, drugače pa ne! Kmet, pomagaj si sam, drugi ti ne bodo pomagali! Zato pri prihodnjih volitvah oddajte svoje kroglice le za kandidate Samostojne Kmetijske Stranke!

Pa prav vsi so jednaki!

Glavna skrb vsake vlade je, da na vseh višjih mestih prežene uradnike neljubega ji političnega prepričanja, med tem ko nižje stoječim preko predstojnikov skuša kratkoma zapovedati, kakšnega strankarskega mišljenja jim je dovoljeno biti. Razum tega skuša vsaka vlada izvleči iz države čim največ koristi za stranko in za razne koristnejše strankine pristaše. To igro opazujemo vsa ta leta, odkar so se v Jugoslaviji začele vlade menjavati, kakor menjavajo gizdalni klobuke in suknje: Vsak dan po trikrat! Nič novega nam to ni več.

Opazujemo pa še eno: Da se vedne tista stranka, ki je odrinjena od državnega korita, salamensko jezi na vlado, zakaj dela toliko stroškov davkoplačevalcem s premeščanjem, penzioniranjem in novim nameščanjem uradnikov in zakaj državni denar razmetava v strankarske namene, za strankino časopisje in za strankino agitatorje. Kar najsvetejša jeza grabi takole stranko, ki je sfrčala z vlade, ko gleda, kako nasprotna stranka, ki je v vlado zlezla, dela ravno isto, kar je delala tudi poprejšnja vlada. Včeraj je sama delala isto lumparijo, ko je bila še na vladi, in jo je v svojem časopisju proglasila za plemenit čin na korist celokupnega izmozganega ljudstva, danes pa sama te lumparije ne more več vršiti, ker je z vlade sfrčala, a zato se neizmerno razburja in jezi, ker ravno isto lumparijo uganja jo drugi ljudje.

In najlepše še pride. Klerikalci že danes groze po svojih listih, kako bodo po volitvah, ko po svojem računu zopet zlezejo v vlado, prevrgli vse ono, kar dela sedanja vlada: Vse uradnike bodo zopet odpustili in nastavili nove, Kmetijsko družbo da bodo spet po svoje mrcvarili, tovarne liste bodo prodajali iz ljubezni do gladnega ljudstva in bogve kaj še obetajo. Toda obetajo! Iz tega se vidi pravič. kako grozno jih peče, ker so sfrčali od vladnega korita, v drugič pa v tej svoji jezi najlepše dokazujejo, da mislijo v bodoče ostati ravno taki lumpje, kakor so bili doslej.

Davkoplačevalci in državljani, ki želite že enkrat imeti mir, red in manjša davčna bremena! Vprašamo vas, kako dolgo se mislite še dati varati od takih strank, ki takoj pozabijo na poštenost, čim zlezejo na vlado in k državnih kasi?

Figo jim dajte!

Jesen je tu in že prihajajo kar po vrsti. Zupnik, kaplan, organist in mežnar se vrstijo po občini. Nič ne vprašajo kmeta, ali moreš, ali ne, ali si preskrbljen, ali ne. Ti kmet daj in basta. Imamo dve vrsti ber. Zakonito in prostovoljno. Zakonito bero se more po zakonu odkupiti in 180 prošenj je bilo oddanih za odkup, toda klerikalni poslanci so to prepričali in ministra prisilili, da je prelomil zakon. In samo zato, ker to ne gre v račun politikujočim duhovnom. Da bi se davki znižali, tega niso hoteli doseči za kmeta, ali prepričati odkup bere, to so z lahkoto dosegli, čeprav se je kršil s tem zakon.

Druga je prostovoljna bera. To imajo na Kranjskem večinoma kaplani. Ti kaplani po večini niso duhovniki, ampak najnesramnejša, najpodlejša in najstrupenejša agitatorska banda klerikalne stranke. Ti so pripomogli največ, da se je vsedlo za vrat slovenskemu kmetu 21 klerikalnih pijavk, ti kaplani, ki so zatajili vero, Boga, cerkev, ljubezen, božje in cerkvene zapovedi, so krivi zločinskega obdajevanja našega kmeta, da danes prodaja litijska davčna oblast 40 posestev in da bo v kratkem pol Slovenije na bobnu. Ti politikujoči kaplani so hodili noč in dan od hiše do hiše, da so presleparili kmeta, ki vidi v duhovnu res služabnika božjega in ne političnega sleparja, da je dal kroglice za tisto pokvarjeno, protikmečko stranko, ki je zakrivila vsa bodoča kmetih in propadanje kmetij. Ne znižanje davkov, ne fantov iz Macedonije, ne avtonomije, ne odpravo carine na živino in prašiče, ne odpravo carine za sladkor in blago in železo, ne znižanje železniških cen, z eno besedo ničesar za kmeta, če-

prav so imeli 21 grešnikov in 4 ministre v vladi. Dosegli pa so povišanje plač dotičnim kaplanom, ki so najbolj agitirali za klerikalno stranko, dosegli so preprečitev odkupa bere ter upokojitev in premestitev nekaj državnih uradnikov, da ima kmet dvojne stroške. Z eno besedo: klerikalni poslanci, za katere agitirajo politikujoči kaplani, so napravili toliko bremen, da jih kmet in obrtnik ne moreta več prenašati.

In kaplani pobirajo sedaj prostovoljno boro. Na Štajerskem (v bližini Maribora) je dobil nek kaplan nekaj hektov vina kot prostovoljno boro. Prihodnje dni so se vršile občinske volitve in kaplan je na dan volitev nastavljal pobrano vino in z njim napojil volilce pred volitvami, da bi glasovali za klerikalno listo. Kmetje so sklenili, da ne dajo temu kaplanu nikdar več niti kapljice vina. Tako je prav!

Mi hočemo pošteno duhovščino, ki se mora brigati za to, za kar je postavljena. Postavljena ni za politiko, ampak za cerkev. Ako se bodo brigali za cerkev in vero, jih bomo globoko spoštovali in jim dali vse, da bodo pošteno živeli; ako bodo pa ugnajali to nesramno in hinavsko protikmečko politiko, tedaj jim pokažite pri prostovoljni bori figo!

Imenitno gospodarstvo.

Na Dunaju se že dva meseca nahaja velika komisija iz Jugoslavije radi sklenitve trgovinske pogodbe z Avstrijo. Dva meseca je že tam, a baje ni imela z avstrijskimi delegati še nobene seje, nego naši delegati sami sejejo in sejejo. Cudili smo se, ko smo to zvedeli, kaj naši delegati bi se lahko posvetovali tudi v Beogradu ali v Ljubljani ali kjerkoli v državi sami. Po dolgem poizvedovanju pa smo vendarle našli vzroke, zakaj se naša komisija tako krčevito drži Dunaja. Zvedeli smo namreč, da imajo naši delegati dnevno od naše države 800 dinarjev ali 3200 kron, eksperti pa 600 Din ali 2400 kron. V tej komisiji se nahajata tudi dva slovenska klerikalca, kaplan Janko Jovan iz Ljubljane in učitelj Košar od Sv. Bolfena pri Središču. Poznavalci razmer pravijo, da košta ta komisija našo državo že nad dva milijona kron in da misli komisija ostati na Dunaju še zelo, zelo dolgo. Kajpada, saj nese! Komisiji se ne mudi nikamor, naši vladi — pa tudi ne.

Pripomnimo, da so to komisijo poslali na Dunaj takrat, ko so vladali še tigri. Pe-Pe-ti pa tudi niso smatrali za potrebno, da glede te komisije delajo spremembe. Kaj bi! Učitelje in druge uradnike preganjati je mnogo važnejše, kakor pa odpravljati take svinjarije, ki košajo davkoplačevalce silne milijone!

Kmetje, poglejte si tudi to stvar! Kako dolgo boste še mirno gledali in pustili, da z državnim denarjem delajo, kakor svinja z mehomo?

Razne politične vesti.

SEJA ODBORA SKS

Zadnji tork v Ljubljani je potekla ob največjem navdušenju. Prisotnih je bilo 238 tovarišev, kar pomeni sijajno udeležbo. Na seji se je konstatiralo, da so vse vesti nasprotnikov o želji naših pristavev za skupen nastop z demokrati čisto navadna laž. Resnica pa je, da nasprotniki love zase somišljenike, kjer le morejo. Našemu odličnemu tovarišu Stanku Lenarčiču, županu na Blokah, so ponudili kandidaturu demokrati in klerikalci, pa je to odločno odklonil. Slično so obletavali nasprotniki še druge naše tovariše, toda nihče se ni vdal. Stevilo odločnih naših pristavev je izredno močno naraslo. Spričo takih razmer gremo z največjim zaupanjem v volilni boj.

KALJENJE DOMAČEGA MIRU PRI SLS.

Sicer zelo vneto trde v svojih službenih glasilih, da ni nikakega nespozumljenja v vrstah SLS. Toda vsakdanje izjave prizadetih ljudi to službeno trditve temeljito izpodbijajo. Skupini mlajših inteligentov predsedajo ljudje, ki si polnijo pod firmo SLS svoje žepce. Razen tega jim predsedala komanda, ki prihaja iz škofove palače. To so dejstva, ki jih klerikalci z vsemi zavijanjmi ne morejo spraviti s sveta. Nov dokaz smo doživeli prejšnji teden. Ljubljanski zaupniki SLS so imeli občni zbor svoje organizacije. Sam Korošec je moral priti na pomoč, da se ubije nezadovoljnije, oziroma »nergače«, kakor jih imenuje »Domoljub«. In zmagala je »komanda«: »Nergač« Kromžar je moral odstopiti

od predsedstva organizacije, na njegovo mesto je stopil malo sposobni sin Stanovnikovega ateka, ljubljanski advokat. Toda mož ima dve dobri lastnosti: Prvič je škofov sorodnik in drugič zelo uboga. Taki so pa gospodom zelo dobrodošli!

ZA VOLILNI BOJ

se povsod mrzlično pripravljajo. Kar se tiče SKS, je prav povsod razpoloženje najpovoljniješe. Lani smo dobili 11.000 glasov. Pri bodočih volitvah se bo to število za nas najmanj potrojilo! Zato se ne pustite begati od nikogar. Klerikalci sami računajo, da izgube najmanj pet poslanskih mest; izgubili pa bodo gotovo mnogo več, ker je med klerikalci samimi proti vodstvu stranke veliko nezadovoljstvo. Klerikalni listi naj to taje, kolikor hočejo, resnice ne morejo spraviti s sveta.

OTVORITEV ŽELEZNICE ORMOŽ — MURSKA SOBOTA.

Otvoritev je izvršena 22. t. m. Posebne zasluge za to železnico si je pridobil tov. Pucelj kot minister. To je istina, ki je ne spravite s sveta niti s tem, da Pucelj niste povabili k slovesnosti otvoritve. Kajpada, otvoritev bi bila morala pokazati, da je 99-999% Slovencev, a osobito naših vrlih Prlekov, v taboru dr. Gregorja. Je že dobro!

ZUNANJA POLITIKA.

Nova vlada v Nemški Avstriji. Kakor smo že poročali, je v Nemški Avstriji nenadoma izbruhnila železničarska stavka, ki je imela predvsem za posledico, da je odstopila dr. Seiplova vlada. Po končani stavki je dr. Seipel sicer dobil zopet zaupnico, postaviti pa ni mogel nove vlade, ker je naletel na težkoče, ki so jih predvsem povzročale posamezne dežele, ki zahtevajo popolno finančno avtonomijo ter ne odobravajo dr. Seiplove samsko-politične. Po daljših pogajanjih je dr. Seipel odložil mandat za sestavo nove vlade ter je bil pooblaščen kot novi kancler dr. Ramek, ki je pa tudi član krščansko-socialne stranke. Dne 20. novembra je bila pod njegovim vodstvom sestavljena nova vlada, obstoječa iz zastopnikov krščansko-socialne stranke in Velenemcev. Nova vlada bo nadaljevala politiko dr. Seiplove vlade.

Anglija in Egipt. V mnogih angleških kolonijah se je začelo pojavljati veliko nacionalno gibanje, naperjeno proti angleškemu imperializmu. Tako v Arabiji, v Indiji in tudi v Egiptu. Vodja nacionalnega gibanja v Egiptu je Saad paša Zariul, ki je moral pretrpeti mnogo hudega preganjanja od strani angleške vlade. On je zaeno vodja najmočnejše stranke v Egiptu in 17. marca 1924 je prevzel v prvem zakonodajnem parlamentu predsedstvo ministrskega sveta. V tem času — zlasti pa še, ko je prevzel vladu v Angliji ministrski predsednik Mac Donald, ki je osebnih prijatelj Saad paše in kot bivši vodja opozicije vneto zagovarjal svobodo Egipta — je vse ljudstvo upalo, da je napočil čas svobode celemu Egiptu in da je konec nečloveškega izrabljanja od strani tujev-Angležev, ki so zlasti po vojni vpeljali v Egiptu nevdzdržljive razmere. Saad paša je bil povabljen k pogajanjem v London, odkoder se je pa vrnil zelo razočaran, zlasti nad novim mišljenjem Mac Donalda, ki ni hotel niti najmanj pristati na zahteve Egipčanov. Ljudstvo v Egiptu je bilo razočarano in v prej enotni fronti so nastale kmalu tri struje, ki so zagovarjale razna stališča napram Angliji. Saad paša je vodil zmerno strujo, ki je hotela voditi boj proti Angliji po istih metodah kakor dosedaj, toda proti njemu je nastopila skrajno nacionalistična struja mlajših ljudi, ki so začeli brezobziren boj proti svojim tlačiteljem. Dne 19. t. m. so izvršili pristavi tega gibanja organiziran napad na vrhovnega angleškega poveljnika v Egiptu Lec Staaka, ki je bil ranjen po strelu in je ranam tudi podlegel. V Angliji je vzbudil ta atentat veliko ogorčenje in sedanja vlada je zahtevala popolno zadoščenje od egipčanske vlade. Mogoče se bo morala ta pred silo še enkrat ukloniti, vsekakor bo morala tudi Anglija revidirati svoje stališče napram svojim kolonijam.

Španski poraz v Maroku. Špansko poslanstvo v Pragi naznanja umik Španije v Maroku, katerega španske čete izvršujejo ter hočejo obdržati le najvažnejše postojanke. Španske čete so doživle v Maroku velike poraze, kar jih je tako demoraliziralo, da so se začeli upirati lastnim poveljnikom. Tudi to znači polom španskega fašizma.

Česko-avstrijska trgovska pogodba. Dne 18. t. m. so bila končana pogajanja za trgovsko pogodbo med Česko in Nemško Avstrijo. Ta pogodba bo

velikega pomena za gospodarske stike obeh držav, bo pa vplivala tudi na našo trgovino in gospodarske stike obeh držav, bo pa vplivala tudi na gospodarske politike naše države bomo zopet oškodovani v trgovskem prometu z inozemstvom ter bo zopet Dunaj posredovalec med nami in Čehi.

Strankine vesti.

Seja okrožnega odbora SKS za mariborsko oblast se je vršila v soboto 22. t. m. Na dnevnem redu so bile priprave za volitve. Izvrševalni odbor se je odločno izrekel, da gre SKS samostojno na volitve in ne dela nobenih kompromisov. Odbor je tudi z velikim odobravanjem povelil nosilstvo liste tovarišu Pucelju. Sklenjene so bile tudi vse druge priprave za volitve. Navdušenje je veliko, enotnost stranke vzorna, odbor smatra po razpoloženju med ljudstvom, da je dober uspeh stranke pri volitvah zagotovljen.

Okrajni sestanek SKS v Novem mestu se je vršil v nedeljo. Na sestanku so se izvršile vse predpriprave za volitve. Delegatom na seji izvrševalnega odbora se je naročilo, da povdarjajo, da SKS ne dela nobenih kompromisov. Klerikalci v našem okraju zginjajo. Demokrati so že razglasili, da se je SKS pridružila demokratom. To laž smo odločno zavrnili.

Okrajni sestanek SKS za logaški okraj se je vršil v nedeljo, 23. t. m. v Cerknici. Kljub silnemu pritisku na zaupnike SKS, se je sklenilo soglasno, da Kmetijska stranka ne sme omadeževati svojega programa z kompromisi s kako koruptivno nekmečko stranko.

Okrajni sestanek SKS v Črnomlju, v nedeljo, se je izjavil soglasno za čisto kmečko stranko. Ne poznamo nobenih kompromisov z gospodo.

V načelstvo okrajnega odbora SKS v Cerknici so bili izvoljeni tov. Anton Lovko iz Cerknice; Stanko Lenarčič, župan iz Blok; Jože Braniselj iz Cerknice; Andrej Zabukovec iz Grahovega; Ivan Remžgar iz Žirovnice; Ivan Stele iz Podcerkve; Kandare iz Danj; Janko Švigelj iz Begunj in Košak iz St. Vida.

V Radomljah je bila zaupna seja okr. odbora za kamniški okraj pretečno nedeljo, dne 23. novembra. Enoglasno se je odbila ponudba Zerjavovih radikalov.

V Kranju je bila zaupna seja okr. odbora za kranjski okraj dne 24. novembra. Enodušno se je odklonila vsiljevana ponudba od Zerjavovih demokratov, ki so se prelevili v radikale, za njihov zmešan blok.

Seja glavnega odbora Saveza Zemljoradnikov, Beograd. Dne 17. t. m. se je v Beogradu vršila seja glavnega odbora naše stranke. Na seji se je pretresalo vprašanje, kako bo šla stranka v volitve. Soglasen je bil ta-le sklep: Glavni izvršni odbor je vzel vprašanje o mogočnosti skupnega nastopa z demokrati (Davidovičevi) ali katero drugo stranko pri predstojeh volitvah za narodne poslance v pretres in je sklenil: Da gre zemljoradniška stranka v volitve popolnoma samostojno. Skupne liste z demokrati ali katero drugo stranko so strogo prepovedane. Vsi člani stranke se morajo temu sklepu pokoravati. Kdor bi proti temu sklepu grešil in kandidiral na listi katere druge stranke, bo prenehal biti član stranke in bo iz stranke izključen. Zemljoradniška stranka bo nadaljevala borbo za gospodarske in politične svobode vsega kmetijskega in obrtnega stanu najodločneje in bo preganjala vse koruptivne elemente v državi. Vstrajala bo v borbi za pravi in resnični sporazum med Srbi, Hrvatini in Slovenci, pri tem pa vsakemu, ki želi pri tem delu pomagati, daje možnost za sodelovanje.

Dopisi.

KRANJSKO.

Iz Radovljice. Čudne razmere vladajo v našem okraju, kjer pašujejo razni Resmani itd. Naštel bomo samo nekaj primerov. Cestni odbor za radovljiški okraj je bil voljen zadnjikrat leta 1913., od tega časa se pa vlada sledeči: Ko se naveliča eden, je kronan drugi! To se je zgodilo sedaj. Prejšnji načelnik cestnega odbora je odstopil, njegovo mesto pa je prevzel takoj drugi brat, naš mogočni župan Resman brez volitve, brez vprašanja davkoplačevalcev. Isto je pri cestnem odboru na Bledu. Ko se naveliča Jan, prevzame dr. Benedik, na to pa vpokeyni župan Rus. Ceste so v groznem stanju, denar pa ne vemo, kam se steka. Idimo dalje in poglejmo našega

župana glede vodovoda. Nastavil je nevalificiranega monterja in mu dal še pomočnika, vendar ni reda. Če bi bil monter tako učen za vodovod, kakor za agitacijo, bi ne bilo treba hoditi v Kranj, če je treba popraviti kakšen kloset v Radovljici. Seja vodovodnega odseka se je vršila po zimi 1923/24, isti dan, ko so bili odborniki na planinskem dnevu v Kranju, da je s svojimi backi nemoteno delal, kar je hotel. Povsod je navada, da je koncem leta proračun, a pri našem županu tega ni treba. Zunanjim občinam se kar zaukaže, koliko naj plačajo. Naše kmečke občine plačujejo, nihče pa ne ve, kam gre denar. Dalje smo dobili v Radovljico od vlade »reda, zakona in pravice« uradnika k glavarstvu, ki je zet radovljiškega župana, tako da ima župan ukazovati tudi pri glavarstvu. Tudi smo dobili novega postajenačelnika, novega nadzornika, ki sedaj viržinke kadi, dobili smo tudi nekaj novih učiteljc in še marsikaj, da se ne bo reklo, da v Radovljici nismo deležni vlade pravice.

Dob pri Domžalah. V nedeljo, 16. t. m. je imel tov. Pucelj velik javen politični shod v Dobu, kateremu je predsedoval tov. Smlonikar iz Gorjuš. V izčrpnem govoru je govornik podal sliko današnjega političnega položaja v državi. Podal je jasne smernice kmečki politiki, ki morejo rešiti propadajoče in neznošno gospodarsko stanje našega kmeta in obrtnika. Navedel je par kričeih primerov, kako uničujejo današnje meščanske stranke ves kmečki delovni narod, kako mu krađejo zadnje groše iz žepa z davčno in industrijsko politiko in kako so ga pritirale na rob propada. Naša nesloga je temu glavni vzrok in med navdušenim odobravanjem je pozival kmete in obrtnike, kakor tudi delavstvo na skupen nastop 8. februarja 1925 in zmaga mora biti naša. SKS bo pri nas močno napredovala.

Iz Poljanske doline pri Črnomlju. V zadregi se obračam do vas s sledečim vprašanjem: Znano vam je mogoče iz drugih krajev, kako težko je kmetovo življenje, Draginja, davki in denarno pomanjkanje, a nikjer za sluzka, da se ubogi kmetje za zimo oblečejo in obujejo. Prodati ni kaj, ako pa nekaj imaš, ni kupcev, niti ni cene. Pri nas je razpoloženje žalostno. Dosti je večjih in manjših kmetov, ki bi si na ta način pomagali, da bi prašiče redili in potem prodali v tekočem ali v prihodnjem mesecu, toda jih nobeden niti ne redi, ker itak ne more prodati niti špeha, niti prašiča. Prej, pred vojno, se je tukaj dosti ljudi bavilo s to prodajo. Eden je imel celega prašiča za prodati, drugi špeh, tako, da je v mali vasi v jeseni vsaka hiša nekaj prodala, pa je zato tudi vsak po enega prašiča več redil. Domače trgovce, ki so takrat kupovali, sem že vprašal, zakaj sedaj ne kupujejo več in kam so pošiljali to blago. Pravijo, na Tirolsko ali v Istro. Ko jih vprašam, kako sedaj živijo v tistih krajih brez naših prašičev, pravijo, da ne vedo. Sedaj vas vprašam, od kod bi se dobilo kupca za prašiče? Ze letos jih je pri nas dobili. Nekateri bi si od ust utrgali in prodal, da bi dobil prepotrebni denar. Rajje niti v nedeljo ne bi jedel mesa, samo, da bi v sedanjih težavah prišel do nekoliko denarja. Letos je rodilo pri nas tako-le: Pšenica jako slabo, koroza dobro, krompir dobro, ali gnije, da je strašno. Ajda je srednjedobra, a višji kraji oziroma vasi je ne sejejo; fižol je jako dobro obrodil, tako, da bi si marsikateri tudi s tem pomagal, ako bi fižol prodal. Pred vojno se je tudi fižola tukaj dosti prodalo. Kje je sedaj trgovina s fižolom? Tudi jih je dosti, ki bi radi prodali ovčjo volno. Eni imajo že tri leta staro, seveda je ni dosti, nekaj je pa le. Ako bi se v teh pridelnih začela kupčija, bi drugo leto bilo tukaj več prašičev, volne in fižola. Imel bi še marsikaj napisati, bil bi cel roman, ali mislim, da za danes zadostuje.

Cerknica. Preiskava, zakaj so bile v Cerknici prelaznice dražje, kot po drugih krajih, je končana in je bilo dognano sledeče: Prošnje dvolastnikov za prelaznice je pisal carinik Lah na Otoku. Pri tem poslu je imenovani carinik prizadetim dvolastnikom zaračunal razne stroške in sicer poleg predpisane takse tudi honorar za delo po 40 oziroma 45 Din od kosa, dalje je zaračunal še stroške za papir in za razne intervencije toliko, da je stala prelaznica za leto 1923 po 114, v letu 1924 pa po 100 dinarjev. Carinik Lah ugotavlja v svojih izjavah, da je sestavljal prošnje izven službe in da je bil za to upravičen. Kdor je prošnjo napravil sam, ni plačal več kot predpisano takso. Ker se zdi, da postopanje carinika Laha vendar ni bilo cavilno, se je cel akt izročil Glavni carinarnici v Ljubljani, da ga predloži

generalni direkciji carin v nadaljnjo postopanje. Srežkemu poglavarju v Logatcu se je dal nalog, da da vsem obmejnim občinam strikten ukaz, da natančno podoče dvolastnike o predpisih glede obmejnega prometa in da se županstva v slučaju kakega dvoma, obrnejo nanj za pojasnila.

Hraše pri Leseah. Dasi vasica, ki ni stopala v javnost, pa vkljub temu prosi za mal kotiček v »Kmet. listu«. Pač, vasica pozna politiko, toda samo gospodarsko oziroma kmečko. V nedeljo 16. t. m. se je vršil občni zbor Sirarske zadruge, katera s ponosom zabelezuje svoj uspeh. S kakim veseljem so se tovariši odzvali, ker vedo, da jim zadruga mleko pošteno plača in jim s tem pomaga do dohodka, ki ga kmet v današnjih težkih časih tako krvavo potrebuje. Z ozirom na lepe uspehe je bil predlog tov. Azmana, da se naj sezida Sirarski dom, z navdušenjem sprejet, istotako predlog, da se od vsakega litra mleka pusti za zgradbo doma 1 K. Obenem je storjen sklep, da mora biti dom do 1. junija 1925 dovršen. Vsakemu vaščanu so odločeni dnevi, koliko in kaj ima dati, delati in voziti. Stavba v korist ne le vasi, nego cele okolice je zagotovljena. Vso pohvalo zaslužijo tov. predsednik Vovk in tajnik Pristov. Glavno vodstvo pri ustanovitvi pa pripada tov. Azmanu. Vso pohvalo zasluži tudi tov. Legat iz Hraš, ki je za nizko odškodnino odstopil del krasnega vrta za stavbo. Pohvalo zasluži tudi Tone Arh, vzor bohinskega sirarja, ki je z vso vestnostjo vršil svoje posle. Čast taki vasi! Posnemajte!

Pšata. Okrog polnoči v sredo, dne 19. novembra t. l. je izbruhnil velik požar na študi pri Domžalah. Iz neznanega vzroka se je vnel valjni mlin, kateri je bil naenkrat v velikih plamenih. Naši vrli gasilci so bili menda prvi, ki so zapazili nesrečo in so tudi takoj odhiteli na pomoč s svojo novo brigadnico, katera je z 19 gasilci prav izborno prestala svoj ognjen krst. Kot prvi so dospeli naši možje in fantje k požaru ter so s pomočjo pozneje došlih Domžalčanov ogenj popolnoma pogasili. Naše gasilno društvo je sicer šele ustanovljeno, vendar pa prekaša po svoji delavnosti in pridnosti marsikatero starejše društvo. Čast našim zavednim gasilcem! Ljudstvo pa naj jih z vsemi močmi podpira v njihovem idealnem stremljenju, da pridejo čimprej do svojega gasilskega doma in drugih potrebnih stvari, s katerimi pomagajo svojemu bližnjemu v nesreči.

Iz St. Jerneja na Dolenjskem. G. kaplanu Kovačiču svetujemo, da naj prvo pouč lastnega brata v Mirni peči o delih usmiljenja, ki pravijo, lačne nasiliti, revne oblačiti. Tudi poštenja ga naj nauči. Imel je dekle iz revnega sloja. Dve leti mu je služila prav pridno. Ker pa je tudi domačega fanta spodbujala k delu, ji je nekoga dne obljubil, da jo bo ubil. Dekle je zbežalo na polje. Teta jo vzame k sebi in drugi dan gre po obleko in 350 kron, ki jih je dekle dobilo na svatbi svojega očeta. Toda kaplanov brat ni hotel dati ničesar. Za to naj bi se kaplan pobrigal, da mu bratova hiša ne bo imela tako slabega glasu. Politično hujskanje pa pustite pri miru!

Trebnje. (Novi stroški za kmeta v trebnjskem okraju.) Davkarija iz Trebnjega je premeščena v Novo mesto. Mi se sicer ne potegujemo za davkarije, najljubše bi nam bilo, če sploh vse davkarije prenestijo na Mars, ali proti temu, da bomo morali sedaj hoditi v oddaljeno Novo mesto, pa strogo protestiramo. Ves urad z vsemi uradniki je premeščen, država ne bo s to premostitvijo prav nič profitirala, ostanjejo vsi stari stroški, mi kmetje bomo imeli pa ogromne stroške s potovanjem in zamudo časa. Iz celega okraja mora vsak, ki ima opravila z davkarijo, izgubiti cel dan. To je nov davek za naš okraj. Apeliramo na merodajne faktorje, da ta sklep prekličejo in pustijo davkarijo v Trebnjem in s tem bodo kmetom prihranili mnogo denarja in časa, za uradnike je pa vseeno, če jih država plačuje v Trebnjem ali Novem mestu. — Kmetje celega okraja Trebnje.

Izpod Krima. Dolžni smo, povedati štirim tigrom SLS in uskoku Gregeru, zakaj se ne vrše seje na županovem domu, kjer bi moral biti tudi občinski urad, arhiv in blagajna. Tudi srezko poglavarstvo v Ljubljani najbrž še ne ve. Zato, ker je ta prostor res komaj za tigre, ne pa za ljudi. Greger že ve, zakaj je svoj dom zadnji čas založil s kupi drv. Da bi občani v tem brigou več ne iskali svojega župana. Zalostna mu majka! Ali ga že tako zebe na županskem stolcu! Kaj je zaslužil kot izdajalec SKS? Obljubo, da se bo v kratkem

Gospodarstvo.

TRAVNIŠTVO IN PRIDBLOVANJE ZHLNB KRME.

V Sloveniji imamo tri vrste stalnih travnikov:

a) na peščeninah, brez užitka talne vode, z zaupanjem le na padavine ki jih bo Bog dal. Če je potem sena malo in otave nič, se prizadeti tolažijo, da je krme res malo, ampak je veliko več vredna kot na dobrih travnikih — in vsak bo po svoji veri zveličal. Take ploskve niso za trave, marveč predvsem za metuljnice, osobito za lucerno in za spremenitev v njivsko kulturo sploh. Lucerna seže s koreninami bolj globoko, korenine rastlin najdejo več kamenin, sposobnih, da se od njihovih kislin raztapljajo in korenine pri preoravanju se polagoma spreminjajo v prst. Potom njivske kulture mora na takem svetu skrbeti oče za sina in sin za sina, da se množina prsti in višina vrhne plasti tekem desetletij in stoletij zviša do najboljše vrhne zemlje — osobito ker pri stalnih travnikih na peščeninah tudi vse gnojenje malo ali nič ne zaleže;

b) na dobrem svetu v vsestransko zadovoljivih okoliščinah. Tu je s intenzivnim gnojenjem zvišati donos trav. Ako je lega primerna (ravna ali z manjšo napetostjo), se bo čisto treba resno premisliti, ali ne bi dala njivska kultura in menjalna senožit več donosa kakor travnik;

c) na zamočvirjenem svetu. Tu je predvsem potrebna melioracija in bi zakon za pospeševanje kmetijstva moral določati, da n. pr. ako je ena četrtina prizadetih za melioracijo, so ostale tri četrtine prisiljene se ukloniti in melioracije skupno izvesti. Na takem svetu je krma slaba, donos vsebinsko majhen in vsako gnojenje predstavlja brezkoristno razsipanje.

Omeniti bi tukaj mogel še komisijo za agrarne operacije. V njen delokrog bi spadale melioracije in ne sedanje parcelacije skupnih zemljišč. Parcelacije so za kmetijstvo v splošnem škodljive in srenje ali občine, ki jo hočejo izvesti, naj za sposobne ljudi same skrbijo in drago plačajo — ne pa da jim gre država pri takem škodljivem delu na roke. Komisija naših razkosanih kmetijskih zemljišč predstavlja v naših maloposelstniških prilikah prava sanje; izvesti jo pri silnim potom tudi ni priporočljivo, ker bi ne pokazala posebne razlikujoče slike, razen če dve tretjini sedanjih kmetov opusti kmetovanje in se oprime drugega posla. Komisija se sme brez škode razpustiti in mesto nje ustanoviti oddelek za travništvo in oddelek za planšarstvo, odnosno namestiti tozadevni strokovnjaki, ki naj bodo obnem kulturni tehniki.

Glede oskrbovanja travnikov so mnenja in izkustva različna. Oskrbovanje moremo razdeliti v tri dele:

a) dosejavanje trav. Če kosimo zgodaj, preden so trave odvečete, dobimo boljše krmo, toda travnik izumira, — tudi travne rastline ne živijo namreč večnega življenja; če pa so trave pri košnji že odevetele, kosimo povsem navadno slamo, le da je zelene barve. Iz tega vzroka so Danci prešli na menjalno travništvo; glasom statistike odpada na stalno travništvo le 7% vse zemlje, toda nad 30% na menjalno travništvo in detelje. Pri dosejavanju trav je namreč upoštevati, da semena s svojimi laski obvisijo na rastlinah in le nezaten del setve pride v zemljo (dr. Stutzer, Düngung der Wiesen und Weiden, Berlin 1920); kar ga pade na zemljo med gosto rušo, se od starih trav vsled premočnega obsenčenja zaduši in le ono seme, ki pade na odkrite lise, kali — torej vse skupaj malokoristno razsipavanje denarja. Pomlajevanje travnika se more izvršiti le na naslednje tri načine:

1. napeljati veliko komposta, prsti ali drobnega peska na obstoječo rušo in nato previdno sejati;

2. odstraniti na izbranih mestih (proge v vsej dolžini travnika ali večje lise) vso staro rušo, razgaljeno zemljo zagnojiti in obsijati. Temu pravimo cepljenje travnikov. Odstranjen ruša se spravi na kup, zmeša z apnom, gnojnicco in hlevskim gnojem in kompostira;

3. preorati, obojeati prvo leto z ovsem, drugo leto s krompirjem, peso ali kolerabo in 8. leto že zopet lahko s travo, ker je stara ruša v dveh letih sprstena. Ta način spada že k menjalnemu travništvu;

b) gnojenje travnikov. Fosforova kislina pomaga vsikdar, kalij največkrat in duših malokdaj; slednji večasih naravnost škoduje in povzroči manjši pridelek. Glodé dušika v umetnih gnojilih za travnike pišejo na podlagi praktičnih travniških poskusov: dr. Grote, Agrikulturchemische Anstalt, Zürich: »Gnojenje z dušikom je dalo nezaten povešek donosa in napram dušika prostim gnojilom znatno sguho. Dokup dušika za travnike se ne rentira.« (Jahrbuch der Schweiz, 1906.). Prof. dr. Wagner, Versuchstation Darmstadt: »... Na travniku rastejo ne le dušik-uporabljalci, marveč tudi dušik-proizvajalci, ne le trave, marveč tudi detelje in je smatrati, da so dušik zbirajoči zemeljski bakteriji v vlažnih in obsenčenih travniških tleh prav posebno delavni in donosni. Toda potreba travnika na dušiku je velika. Če naj nudi 100 met. stotov sena, porabi 150 kg dušika. Ali more travnik toliko dušika prevzeti iz zraka? Da!« (Dr. Wagner, Wiesendüngung, Berlin 1910.). Prof. Stutzer: »... Če sploh hočemo dati travnikom dušika, sme to biti le v malih količinah. Jaz nisem dajal pred vojno (torej pri takratnih nizkih cenah za dušik) travnikom z majhnimi ali srednjimi pridelki sploh nobenega dušika, ker je pri njih rentabilnost gnojenja z dušikom zelo dvomljiva. Le boljši travniki, ki so bili vedno oskrbovani in dalj časa le s Thomasovo žlindro in kajnitom gnojni, so dobili 10 do 15 kg dušika na 1 ha. Pri uporabi 20 kg dušika na 1 ha je bil riziko rentabilnosti že prevelik.« (Dr. Stutzer, Düngung der Wiesen und Weiden, Berlin 1920.).

c) Obdelovanje travnikov. Pri nas imamo mnogo zagovornikov brananja travnikov. Prof. dr. Weber v kratkem navodilu v žepnem koledarju »Mentzel und Lengerkes landwirtschaftlicher Kalender 1922« omenja potrebo vsakoletnega valjanja travnikov, nikjer pa potrebe brananja. Prof. dr. Stebler (Švica) prinaša v svoji knjigi »Der rationelle Futterbau« o pomenu brananja nastopne zglede:

Poskusi J. Hausena = pridelek sena na hektar:

	nebrano	brano
negnojeno	8.100 kg	8.550 kg
gnojeno s kajnitom	10.850 kg	9.225 kg
gnojeno s Thomasovo žlindro	11.775 kg	10.775 kg
gnojeno s Thomasovo žlindro in kajnitom	13.900 kg	11.825 kg

Poskusi de Caluwe v Gandu (Belgija), star travnik = pridelek sena na hektar:

1. enkrat brano in gnojeno	7640 kg
2. dvakrat brano in gnojeno	7650 kg
3. trikrat brano in gnojeno	7127 kg
4. nebrano, toda gnojeno	8982 kg
5. nebrano in negnojeno	5727 kg

Poskusi Bachmanna = pridelek 1 košnje na hektar:

	nebrano	brano
negnojeno	29,5 q	16,5 q
gnojeno z 10 q kajnita	28,0 q	21,0 q
gnojeno z 8 q Thomasove žlindre	26,5 q	25,5 q
gnojeno z 8 q To. žlindre in 10 q kajnita	31,5 q	20,0 q

V soglasju z navedenimi škodljivimi učinki se izraža dr. Stutzer v svoji goriomenjeni knjigi tako-le: »V prejšnjih časih je bilo v nekaterih krajih navada travnike vsako leto prebrnati, tudi če ni bilo nič mahu. To je napačno; brana se uporablja za odstranitev mahu in po košnji, da se odpre zemlja za morebitne dosevke semen. V slednjem primeru je umestno uporabljati kolutne brane (Tellerogge). Zunaj omenjenih primerov je brananje travnikov prej škodljivo kakor koristno. Z brananjem se uničijo plitvo vkoreninene trave, ovira zgostitev travne ruše, ne doseže se nikakršno dobro prezračevanje zemlje, ker travniška brana ne gre dovolj globoko in če bi pri gotovih zemljah šla, tedaj izruva dobre

trave. Veliko bolj potrebno je travnik povaljati, če je spomladi mnogo krtin. Posebno je to potrebno na barskem svetu in na travnikih, kjer se je jeseni pasla živina in s svojimi nogami povzročila vdrtine.«

K temu naj še pripomnim, da večina trav korenini tako plitvo, da jim zraka nikdar ne zmanjka; te povzročijo gotovo rahloto v plasteh in ima vsled tega zrak dostop tudi do korenin globlje vkoreninjenih trav in detelj. Brananje bi bilo prej na mestu pri menjalnih senožitih, kjer je ruša manj gosta in zemlja skorjasta, vendar danes tu brananja ne poznajo; travniških bran pa sploh ne zaslediš v nobenem danskem ceniku kmetijskih strojev.

Glede uničevanja mahu z brananjem se izraža dr. Becker-Rostock (Düngungsvorschläge, Berlin 1912) tako-le: »Namen travniškega brananja je motiti rast mahu. Uničiti mahu s samim brananjem ne moremo, ker rast mahu ima druge vzroke, ki jih brananje ne more odpraviti in se morajo kot mah uničevalno sredstvo branjanju pridružiti še gnojenje in apnenje.« Dr. Stutzer priporoča za uničevanje mahu železno galico (10 kg na 100 l vode, 1200 l na hektar, fino škropiti, ali pa kajnit, ki služi obnem kot gnojilo. Slednji mora v ta namen biti zmlet v fin prah; raztrosi se ga zgodaj jutraj, ko je na travniku še močna rosa, 10—12 met. stotov. V obeh primerih mah usahne in se nato z brananjem ali z grabljami odstrani. Enako uničujeta mah žgano apno in apneni dušik; slednji je predrag v primeri z apnom, ker je njegov dušik pri povrhnem gnojenju brezpomemben, izhlapi ves v zrak. Najboljše mah uničevalno sredstvo pa je dober kompost, in kjer tega ni, prst s primesjo sprasene apna; pod kompostom se mah zaduši, sprsteni in odpade potreba brananja kot grabljenja.

V praaktičnem je merodajen samo kmet in prav nič kmetijski strokovnjaki — le on trpi škodo, če se mu kaj ne obnese. Pojasniti je zato kmetov ves pro in kontra v stvarih, ki zadevajo kmetsko prakso. Ako se je pri nas brananje travnikov itd. v nasprotju z gornjimi mojimi navedbami koristno obneslo, ni nobenega pouda, da bi se opustilo. Vendar preden moremo strokovnjaki brananje splošno priporočiti, moramo poznati natančne številke naših poskusov odnosno višine pridelka vsled in brez brananja — današnji svet ne verjame zatrdilom, marveč le suhim, po možnosti uradno overovljenim številkam. Anton Pevc.

Članki, ki sem jih objavjal v zadnjih številkah »Kmetijskega lista« in so sestavljeni k debati na »kmetijskem posvetovanju dne 4. oktobra 192 v Ljubljani«, se mi zdijo toliko pomembni, da se o njih vsebini seznaniti vsaj udeleženci posvetovanja. V življenju in napredku je običaj, da eni hodijo hitro in so prvi na cilju, drugi hodijo počasi ali po ovinkih in so zadnji na cilju. Kdor se tekme šele pričenja udeleževati, mora najprvo proučiti različna pota do cilja, po katerih so drugi hodili, in izbrati kakšnega od teh, ali sam najti še krajšega. Kadar tekmuje narod za gospodarskim napredkom, ga je predvsem seznaniti z načini in po katerih potih so dosegli tak napredek drugi narodi, — nato odloča narod sam in brez kuratorstva. Anton Pevc.

AGRARNA REFORMA NA ČESKEM.

Pri nas se o agrarni reformi ni dosti pisalo in razpravljalo, ker je bilo peslo »Zemlja mora pripadati onemu, ki jo obdeluje« s politiko zamazano ter so bili zakoni agrarne reforme pogaženi in izrabljeni v politične svrhe. Kakor vsaka druga jedalno zamisljena akcija, je tudi ta utonila v političnem blatu. Dobro je vsled tega, da spoznavamo slično delo drugod ter da na podlagi izkustev drugod zahtevamo takojšnje spremembe pri delu agrarne reforme v naši državi. Predno pa preidemo na agrarno reformo na Českem, hočem navesti nekoliko podatkov, kaj se je storilo v tem oziru v drugih državah.

Najstarejša agrarna reforma v Evropi je v Nemčiji, ki temelji na zakonih iz let 1886, 1902 in 1908. Do svetovne vojne je zasledovala čisto germanizacijske cilje (Pruska, Slezija) ter so njene narodnogospodarske in socialne naloge stopile popolnoma v ozadje. Šele zakonodaja po vojni je spravila agrarno reformo v pravo smer. Glavni vzrok je bilo siromaštvo, ki je nastopilo po vojni, zlasti padee nemškega denarja l. 1922 in 1923. Predmet agrarne reforme v Nemčiji so: neobdelana zemlja, katero lastnik do določenega roka sam ne obdela ter posestva čez 100 ha. Izvzeta so posestva, ki pripadajo k industriji, vzorno urejena veleposestva, kakor tudi posestva, katerih razločevanje bi povzročilo v gospodarstvu veliko škodo. Namen agrarne reforme je: nacionalizacija zemlje, zvišanje poljedelske produkcije in ustanavljanje kmetij, ki zadostujejo same sebi v gospodarskem in socialnem oziru.

Druga agrarna reforma, ki sega v predvojno dobo — je ruska (Stolipinova). Njena glavna naloga je bila: osvoboditev kmetov »mir«. Ta reforma ni mogla biti izvršena, ker je izbruhnila prej svetovna vojna. Boljševiška vlada je takoj proglasila vso zemljo za državno last. Uničena je bila torej privatna lastnina in kmet je postal kratkoročno najemnik zemlje, katero je obdeloval.

Ker celo boljševiško gospodarstvo po leta ni bilo urejeno, je jasno, da je začela produkcija padati, vsled česar je boljševiška reforma doživela popoln polom. Vlada je opustila razdeljevanje zemlje ter je priznala kmetu pravo do podedovane zemlje, katero obdeluje, kakor tudi pravico, da razpolagajo sami s to zemljo. Torej zopet povrnitev k prejšnjemu razmerju. Toda tudi vse to ni moglo popraviti zla, ki ga je povzročila kmetu boljševiška reforma, vsled česar čitamo še vedno poročila o gladi itd.

V nasprotju s to reformo je agrarna reforma v Avstriji, ki se razteza samo na ono zemljo, ki jo ima najemnik že dolga leta v najemu in pa na zemljo, ki je bila po l. 1870 združena s kakim veleposestvom. Tudi ta reforma je omejena še z raznimi drugimi pogoji.

(Konec prihodnjik)

»Vinarstvo«, prvo slovensko knjigo o celokupnem vinogradništvu kot stroki, ki je za velik del naših kmetovalcev življenjske važnosti, je izročil tiskarni sv. Cirila v Mariboru ravnatelj vinarske in sadjarske šole v Mariboru, gospod Andrej Zmavec. Knjiga bo bogato opremljena z najboljšimi slikami. Ni dvoma, da bodo tako važno delo pozdravili vsi vinarji v velikim veseljem. Prav uporabna bo tudi za vinarske in druge kmetijske šole, osobito v Sloveniji, v katerih doslej niso imeli pripravnega učbenika za ta predmet.

Filip Dom: Kako se so vrage ženili ter druge legende in bajke. Iz češčine prevel Fr. Bradac. V Ljubljani 1924. Zal. Tiskovna zadruga. Cena vezani knjigi Din 35.—, broš. Din 30.—, poštnina Din 1.50.— Med darovi, ki jih je prinesel lani sv. Miklavž češkim otrokom, je vzbudila največje zanimanje priznanje zbirka legend: Kako so se vrage ženili. Pohvalno jo je omenjalo vse češko časopisje. V lepi obliki je izšla sedaj tudi v slovenščini. Vsebuje 14 raznih legend in bajk, ki skušajo tolmačiti razne pojave na nebu. Tako so Kako so se vrage ženili, O štirih bratih, Kako so nastale zvezde na nebu, Točnosoci itd. Vsako povest krasi lepa slika kot začetnica povesti; enako mikavno predstavlja tudi naslovna stran starega vrage in mlado vračilo.

Zakon za volitve narodnih poslancev za narodno skupščino. Zbirka zakonov, XVI. snopič. V Ljubljani 1924. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena s poštnino vred Din 12.50.— Pravkar je izšel v Ljubljani Volilni zakon, kakršen je veljaven za volitve, ki se bodo vršile v februarju za narodno skupščino. V zakonu so vpoštevane vse izpremembe, s katerimi se je zakon leta 1922 dopolnil. Knjižica, ki jo je izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani, bo vsem uradom in strankam pri volitvah neobhodno potrebna.

PRISPEVKI ZA DELAVSKO ZBORNICO. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za priobčenje sledeče objave:

Na podlagi naredbe ministrstva socialne politike od 12. sept. 1924, št. C 49, se bode na podlagi § 62. zakona o varstvu delavcev in člena 146. finančnega zakona za leto 1924-25 počeni s 1. septembrom 1924 predpisoval prispevek začasno delavsko zbornico za Slovenijo v Ljubljani dnevno v iznosu 1/2% zavarovalnega dnevnega zasluzka, ki služi za podlogo pri odmerjanju prispevka za zavarovanje za slučaj bolezni, odnosno v višini 8% prispevka za zavarovanje za slučaj bolezni.

Prispevek za delavsko zbornico se bode predpisoval samo za one osebe, ki so dolžne biti zavarovane za slučaj bolezni in nezgode in so izvršene v VI. in višje mezdne razrede. Za one osebe, ki so izvršene v I. do vtešvi V. mezdni razred, se ta prispevek ne bode predpisoval.

Prispevek za delavsko zbornico znaša na teden (za 6 dni): Za mezdni razred VI. 18 para, VII. 20 para, VIII. 24 para, IX. 29 para, X. 35 para, XI. 42 para, XII. 50 para, XIII. 60 para, XIV. 72 para, XV. 87 para, XVI. 102 Din, XVII. 120 Din.

Ta prispevek je dolžan plačevati delodajalec, vendar ga sme v celoti odtegniti od delojemalčevega (zavarovalnevega) zasluzka.

Prispevke za delavsko zbornico bode predpisoval po odredbi ministrstva socialne politike Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani mesečno za nazaj istočasno s prispevki za zavarovanje za slučaj bolezni in nezgode ter za posredovalnico za delo (borzo dela). Plačane prispevke bode nakazovali okrožni uradi osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, ta pa pristojnim delavskim zbornicam.

Popolno sredstvo proti revmatizmu.

Akoravno je zdravilo Radio-Balsamica dr. Rahlejeva radi svojega brzega in popolnega lečenja revmatizma zelo dobro poznano ne samo v naši državi, nego tudi v inozemstvu, imamo vendar pri nas še mnogo bolnikov, kateri bolehalo na revmatizmu, pa se jim nudi sedaj prilika, da se popolnoma izlečijo od te bolezni, ker je Radio-Balsamica priznan od vseh svetovnih medicinskih avtoritet kot najboljši in edino sredstvo proti revmatizmu, protinu in revmatičnemu išijasju. Zdravilo »Radio-Balsamica« je popolnoma neškodljivo srcu in ima to prednost, da zelo brzo deluje in ne zapušča nikakih sledov ne na koži ne v organizmu. Revmatizem, kateri traja že več let, se izleči z dvema do tremi stekleničicama tega znamenitega zdravila. Za napravljanje in prodajo zdravila »Radio-Balsamica« je otvorjen laboratorij v Beogradu, Kosovska ulica 43.

Prislojite k kmetijskim tiskovnim zadrugam!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE: Maribor, Kamnik, Konjice, Novo mesto, Ptuj, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

Brzjavi: Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi). Telefoni: TRGOVSKA. Kapital in rezerve Din 19,000,000.— 139, 146, 458.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

EKSPOZITURE: Logatec, Prevalje

30—35; konjsko meso I. 12—15; II. 8—10 Din. Kože: konjske, komad, 127—200, 1 kg goveje 15—17.50; teletje 25—25.50, svinjske 7—10; goranje usnje 100—150; podplati 80 do 120 Din. Perutnina: piščanec majhen 17.50—20, večji 20—40, kokoš 37.50 do 60, raca 45—55, gos 50—80, puran 100. Liter mleka 3—3.50, smetana 16, surovo maslo 38—46, kuhano maslo 54; emendolski sir 125, pol-emendolski 80, trapistovski 30—35. Sadje: 1 kg jabolka I. 6, II. 2—3, III. 1.25; hruške I. 12, II. 8, III. 5; orehi 7—9, jeterca 40—50 Din. Sladkor v prahu 17.50, v kockah 17, kristal 15; namizno olje 28—30, bučno olje 32 do 35 Din. Pšenica 3.50—4, rž 4, ječmen 4, oves 3.70—4, koruza 3.70 do 4, ajda 4, fižol 5—6, leča 10—20, proso 4.50—5, moka št. 0 6.75—7, št. 2 6.25—6.50, ajdova moka 6—8, koruzna moka 4, koruzni zдроб 4.50 do 6, pšenični zдроб 7.50—8, prošana kaša 6.50—7, otrobi 2.50 Din za 1 kg. 1 q sladkega sena 70—75, otave 75, ovsene slame 50 Din; 1 m³ trdih drv 175—200, mehkih 150—175; 1 q trbovetjskega premoga 42—50, velenjske-

ga premoga 27—30; 1 liter petroleja 7, bencina 18; 1 kg karbida 6.50, sveč 20 Din.

Naša država namerava izdati kovan denar po 1 dinar ter po 50 in 25 para.

Vrednost dinarja se že več tednov ni znatno spreminjala. Še vedno se dobi za 100 dinarjev sedem in pol švicarskega franka ali 33 in pol italijanske lire ali 49 čeških kron in 30 vinarjev. Za en dinar se dobi 1027 do 1031 avstrijskih kron. Za dolar se plačuje do 68 dinarjev.

Kmetijski poučni tečajji.

Kmetijska družba prične v kratkem prirediti dva- do tri-dnevne tečaje, ki se imajo vršiti zunaj na deželi na sedežu kmetijskih podružnic. Prednost bodo imele tiste podružnice, ki se prej oglašijo in ki nudijo vse potrebne pogoje za take tečaje. Na sporedu teh poučnih tečajev bo sledeča učna tvarina: gnojenje z domačimi in umetnimi gnojili, pridelovanje krme na njivah in obdelovanje travnikov, pridelovanje in odbiranje semena, zatira-

nje rastlinskih bolezni in škodljivcev, pospeševanje kravjereje in mlekarstva, zadruga organizacija živinoreje, pašništvo, zimsko krmljenje in strelžba živini, izboljšanje hlevov in svinjakov, konjereja itd. Sadržajski in vinarški tečajji se bodo vršili v sporazumu z dotičnimi organizacijami.

Podružnice se vabijo, da tudi same izrazijo svoje želje glede učne snovi, kakor tudi glede časa, v katerem naj se priredijo ti tečajji. Pouk na tečajih bo trajal dopoldne in popoldne in se bo izpopolnjeval deloma z vprašanji in odgovori od strani udeležencev in predavateljev, deloma s praktičnim razkazovanjem vsega, kar bo v danih razmerah mogoče.

V kritje stroškov za te kmetijske tečaje je bivši minister dr. Kulovec dodelil državno podporo v znesku 60 tisoč dinarjev.

Podružnica pa, ki želi tak tečaj, mora izpolniti sledeče pogoje, predvsem pa zagotoviti:

1. Zadostno število udeležencev izmed odraslih kmetijskih mladeničev in samostojnih kmetovalcev, ki se morajo zavezati, da bodo tečaj redno ob-

iskovali. Udeležnikom se imajo izdati ob sklepu tudi potrdila o rednem obisku tečaja;

2. pripraven učni prostor;

3. potrebna prosta prenočišča za dve učni osebi in

4. prost dovoz in odvoz predava-

teljev na bližnjo železniško postajo. Kmetijske podružnice, ki žele pod temi pogoji prirediti kmetijske tečaje, naj to čimprej naznanijo Kmetijski družbi v Ljubljani. Število udeležencev, ki se mora zagotoviti, ima značaj najmanj 20 oseb.

Vinogradniki!

Letos namerava »EKONOM« esrednja gospodarska zadruga v Ljubljani svojim članom preskrbeti

BOSNA-PASTO za škropljenje trt.

Bosna - pasta stane franko Ljubljana približno Din 7.25, morda pa bo tudi nekaj ceneje. Vsak član, kateri se za nabavo Bosna - paste zanima, naj to javi »Ekonomu« najpozneje do 10. decembra 1924.

Bosna - pasta se bo naročila le tedaj, če bi se je prodalo najmanj 10.000 kg. Javite torej takoj, koliko bi je rabili.

„Ekonom“.

Dioničko društvo

preje: Škodini zavodi v Plznu

Zagreb

Martičeva ulica 15/IX.
Telefon št. 20—50.

Dobavlja:
separatorje za
mleko, Libella'

45—400 litrov, ro-
čni in strojni pogon;

kante
za odpremo mleka,
vsakovrstne in v
vsaki veličini;

parne
avtomobile
(Škoda Sentinel).

Promptna odprema iz skladišča v Zagrebu. Iščejo se zastopniki za separatorje in kante. Ponudbe in prospekte pošiljamo na zahtevo brezplačno.

Tiskarna Merkur Ljubljana

Simon Gregorčičeva ul.
Telefon 552

se priporoča
za naročila za izvršbo
vseh v tiskarsko stro-
ko spadajočih del.
Lastna
knjigovoznica.

„JUGOMETALIJA“, Ljubljana

izdeluje

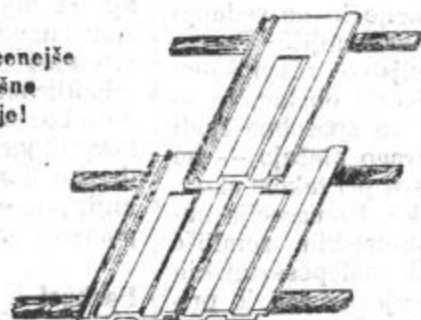

se vrste bakrenih
otlov, nadalje vseh
vrst kleparska,
kjučavničarska in
vodovodno-inštala-
cijska dela.
Znižane cene.

Tečna in solidna
postrežba.

Kolodvorska ul. 18.

Najcenejše
strošne
kritje!

Združene opekarne d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.

preje

VIDIČ-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

nudijo v poljubni množini — takoj dobavno —
najboljše preizkušene modele strešnikov z eno
ali dvema zarezama kakor tudi bobrovcev (bi-
ber) in sidne speke. — Na željo se pošlje takoj
popis in ponudba!

Največje vrtnarske podjetje v Jugoslaviji
„VRT“, Džamonja in drugovi,
družba z omeji. zav., Maribor.
Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih drev-
ces (cepov) v najplemenitejših vrstah in v vseh
oblikah. Plemenite vinske trte na ameriških
pedlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme
selenjave, cvetje in gospodarskih rastlin. Cvetje v
loncih in rano ukrasno grmovje in drevje imamo
Zahtevajte cenike! cele leto. Zahtevajte cenike!

1 meter domačega platna

da tovarna ŠINKOVEC, Grosuplje, za
2 kg prediva ali 14 kg godenega ozi-
roma 20 kg surovega lanišča.

JUHAN

se dobi v vseh
specerijskih prodajalnah

Izšla je
Blasnikova

Velika Pratika

za navadno leto 1925,
ki ima 365 dni.

Velika Pratika je najstarejši slo-
venski kmetijski koledar, koji
je bil najbolj vpoštevan že od
naših pradedov. Tudi letošnja
obširna izdaja se odlikuje po
bogati vsebini, zato pride prav
vsaki slovenski rodbini. Dobi
se v vseh trgovinah po Slove-
niji in stane 5 Din. Kjer bi je ne
bilo dobiti, naj se naroči po do-
pisnici pri

J. Blasnika naslednikih
tiskarna in litografični zavod
Ljubljana, Breg št. 12.

PORTLAND-cement

iz »Splita«

najboljše kakovosti
in po najnižji ceni

v zalogi pri

„EKONOM“

Kolodvorska ulica št. 7.

Za kakovost cementa prevzame tovarna popolno
odgovornost.

»SALONIT«

se izdeluje v vseh poljubnih
dimenzijah in barvah.

Dolgoročno jamstvo jamči za izbrano kakovost

»SALONIT«

Je za pokrivanje streh in izoliranje sten
proti vlagi najboljši material sedanosti,
kateri se uporablja širom cele Evrope. —
Proračune, kataloge, cenike in navodila poš-
ilja brezplačno: »Split« d. d. za cement
Portland, Ljubljana.

• LJUBLJANSKA POSOJILNICA r. z. z. o. z. •

V NOVOPREUREJENIH PROSTORIH

MESTNI TRG št. 6 V LJUBLJANI MESTNI TRG št. 6

obrestuje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po

8%

Večje in stalne vloge s odpovednim rokom obrestuje tudi višje pe dogovoru.
Sprejema v lakase fakture in cesije terjatev.
Posojila daje proti popolni varnosti na vključbe proti poročtvu in proti zastavi.

Kje se najboljšo kupi, je že brez dvoma znano!

„Pri nizki ceni“

Ignacij Žargi Ljubljana
Sv. Petra cesta 3.

Nudi cenj. odjemalcem veliko izbero potrebščin za krojače in šivilje.
Velika izbora rokavic, nogavic in površnih ženskih volnenih
jopie. Ramo moško, damsko in otročje perilo, svilene pletene
samozevnice i. t. d. po priznanih znižanih cenah.

Na drobno!

Na debelo!

Posluje po celi Jugoslaviji

Ustanov. l. 1915. — Del. glavnica znaša 3.000.000 Din v zlatu.

JUGOSLAVIJA

splošna zavarovalna družba.

Ravnateljstvo za Slovenijo v Ljubljani

sklepa: 1. požarna zavarovanja, 2. življenska zavarovanja, 3. nezgodna in jamstvena zavarovanja, 4. zava-
rovanje proti škodam vsled talinskega vioma, 5. transportna zavarovanja, 6. zavarovanja proti škodam
vsled razbitja stekla. — Največji tu delujoči zavod. Družba je prevzela od „Orslike vzajemne zavaroval-
nice“ in od zavarovalnih družb „Fenks“ (poizarni oddelki) in „Franko-Hongroise“ ves njihov kupijski
obsto v naši državi. — Najnižje tarife. Takojša plačila škod. — Glasom naredbe ministrstva za vojno in
mornarico nadomeščajo police splošne zavar. družbe „JUGOSLAVIJE“ izmenljive kavnice za častnike.

Pisarna: Dunajska cesta 15.

Telefon 57.

Naročajte

Kmetijski koledar

za leto 1925

Večan 15, nevečan 10 D.

Ljubljana

Janez Trdinova
ulica št. 8

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica:
Din 50,000.000—

Rezervni zakladi ca.
Din 10,000.000—

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta

PODRUŽNICE:

Brežice
Celje
Cromelj

Gorica
Kranj
Maribor

Melkovič
Novi Sad
Ptuj

Sarajevo
Split
Trst

AGENCIJA:
Logatec

Brzjavni naslov:
BANKA LJUBLJANA

Telefon št. 261, 413,
302, 503 in 504

SE PRIPOROČA ZA VSE V BANČNO STROKO SPADAJOČE POSLE